

Værktøjer til sundhedsstyring i sobesætninger på friland

Af: Kristian M. Knage-Rasmussen, Marianne Bonde og Tine Rousing, Institut for Husdyrbiologi og – sundhed, Århus Universitet.

Fire sundhedsstyringsværktøjer rettet mod problemer med henholdsvis indvoldsorm, farings- og reproduktionsproblemer, fravænningsdiarre og pattegrisedødelighed i økologiske og frilands-svinebesætninger er det synlige produkt fra et netop gennemført europæisk forsknings-samarbejde.

Danske forskere fra både Aarhus Universitet og Københavns Universitet har med virket i et netop gennemført europæisk forskningssamarbejde om søer på friland.

På baggrund af et litteraturstudie og ekspertvurderinger fra forskere på tværs af Europa blev indvoldsorm, farings- og reproduktionsproblemer, fravænningsdiarre og pattegrisedødelighed udpeget som de væsentligste sundheds- og velfærdsmæssige fokusområder i økologiske samt frilands-svineproduktioner i Europa.

Fælles-europæisk forskningssamarbejde udvikler værktøjer til sundhedsstyring hos søer på friland.

Fire værktøjer

Forekomsten af de fire sundhedsproblemer afhænger af produktionssystem og management i besætningen. For at afhjælpe problemer med de fire fokusområder på besætningsniveau har vi derfor udviklet fire besætningsspecifikke værktøjer til sundhedsstyring. På baggrund af endnu et litteraturstudie og ekspert udtalelser blev risikofaktorer identificeret og vægtet inden for hvert fokusområde. Ved hjælp af værktøjerne er det muligt at lave en besætningsspecifik risikoanalyse på besætningsniveau og generere management-tiltag der vil minimere problemerne med et fokusområde, som f.eks. pattegrisedødelighed, på baggrund af produktionsforholdene i den enkelte besætning.

Sådan fungerer de nye værktøjer

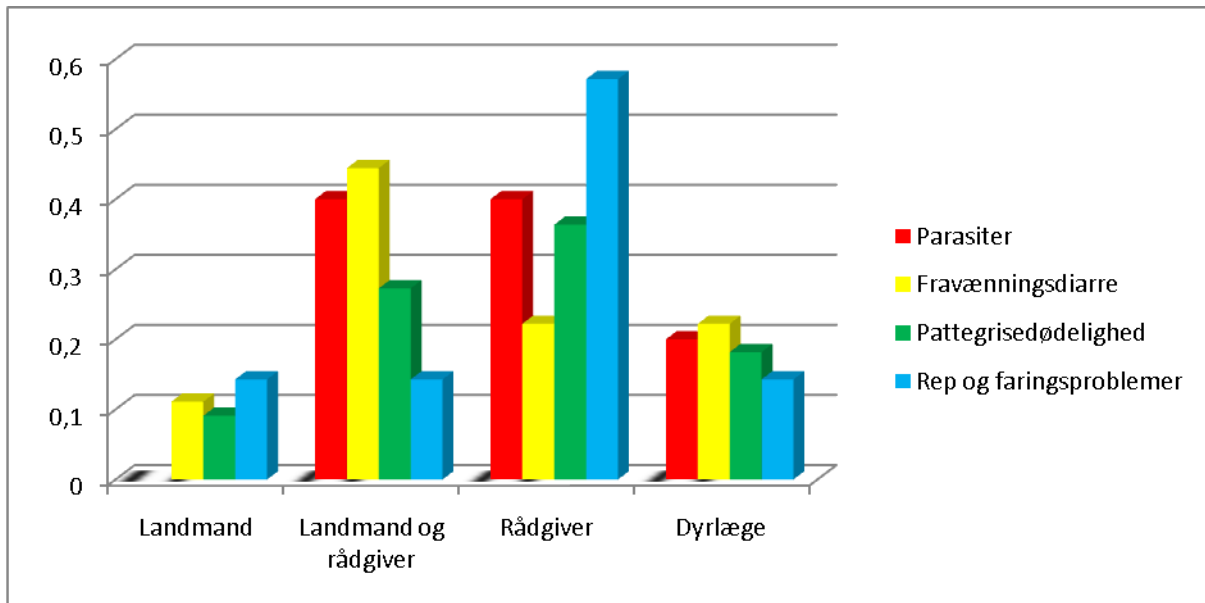
Sundhedsstyringsværktøjerne kan benyttes på enhver PC med Microsoft Excel®2003 installeret.

Værktøjerne er baseret på et spørgeskema og en tjekliste der udfyldes på gården og som danner den besætningsspecifikke risikoprofil. Som output får man figurer, der viser gårdens styrker og svagheder – som en 'her og nu' status. Derudover genereres to lister:

- en positivliste ("hvad gør landmanden rigtigt her og nu") med management der gennemføres i øjeblikket på besætningen og som har en positiv indflydelse på fokusområdet

- en udfordringsliste ("hvad skal forbedres") med nye management tiltag, der bør implementeres på besætningen. Tiltagene på begge lister er rangeret efter den umiddelbare effekt på det enkelte fokusområde.

Nu er det op til landmanden, evt. i samarbejde med sin rådgiver, at vælge hvilket tiltag fra udfordringslisten han mener, der er praktisk og økonomisk muligt at implementere på hans besætning. Vi anbefaler normalt, at der vælges mellem to og fire nye tiltag som implementeres.

Figur 1 x-aksen viser hvem landmændene mener, bør anvende værktøjerne, y-aksen er viser %/100.

Foreløbige erfaringer

Værktøjerne til sundhedsstyring er blevet afprøvet på otte danske økologiske besætninger, samt otte tyske og otte østrigske besætninger. Landmændenes holdning til værktøjernes brugbarhed varierede, men den var generelt positiv. En vigtig faktor for værktøjernes succes i sundhedsstyringen er, at landmanden er motiveret for at implementere de udvalgte tiltag og at det er praktisk muligt at gennemføre og fastholde implementeringen på hans besætning. Landmændene blev også spurgt om, hvem der skulle anvende værktøjerne i fremtiden og resultatet kan ses i figur 1. Generelt mener de involverede landmænd, at værktøjerne bør anvendes af produktionsrådgivere eller i samarbejde mellem landmand og rådgiver.

Mere Viden

Udkast til værktøjerne er tilgængelige som Microsoft Excel@files.

Disse kan rekvireres ved kontakt:
Tine.Rousing@agrsci.dk.

Yderligere information kan findes på projektets hjemmeside <http://corepig.coreportal.org>, hvor der er information om hvert enkelt værktøj.

Input-output

Input:

Spørgeskema Tjekliste

Output:

Besætningsspecifikke figurer over styrker og svagheder

Positivliste: 'Hvad gøres allerede rigtigt'

Udfordringsliste: 'Hvad skal forbedres'

Denne artikel blev bragt i Landbrugsavisen, den 3. juni 2011.